

Beszámoló a 24. Limes Konferencián való részvételről

2018. szeptember 2. és 9. között került megrendezésre a szerbiai Viminaciumban, a belgrádi Régészeti Intézet szervezésében a 24. Nemzetközi Limes Konferencia, amelyen NKA támogatással vettem részt.

A római korról foglalkozó régészek legnagyobb, háromévente megrendezésre kerülő seregszemléjén öt nap 37 szekcióban hangoztak el az előadások. Ezen kívül a konferencia időtartama alatt poszterek is megtekinthetők voltak. Moesia és Alsó-Pannonia római régészeti emlékeinek megtekintésére a szervezők három kirándulást szerveztek, ezen kívül a konferenciának helyet adó viminaciumi régészeti parkban is lehetőség volt az ókori város maradványainak, a feltárt temetőnek és a restaurált síremléknek a bejárására.

Számomra a kutatási témámhoz kapcsolódó 31. szekció volt a legérdekesebb, amely a római kori katonai fürdőkről szólt. A katonai fürdők a legiótáborokon belül, segédcsoport esetében pedig annak táborán kívül, de közvetlen közelében épültek fel. Létezésükkel is mutatják, hogy a római korban milyen fontos volt a fürdés szokása. Alaprajzuk a Kr. u. 1. században alakult ki, a 2. században a Római Birodalom szinte minden részén megtalálhatóak. Az ebben a szekcióban elhangzott előadások arra keresték a választ, hogy ezeket a fürdőket, csak a katonák használhatták vagy a környező polgári lakosságnak is szabad bejárása volt-e? A tábor mérete lehetőséget adott-e az összes katonának vagy csak keveseknek a mindennapi vagy legalábbis rendszeres tisztálkodásra? A fürdőket vajon az adott csapat tagjai építették vagy vándorló, fürdőépítő csapatok, esetleg civileket bíztak meg vele? Van-e építészeti vagy díszítésbeli különbség egy adott település katonai vagy polgári fürdői között? A fürdőépületek a tisztálkodáson kívül milyen egyéb szolgáltatásoknak (orvosi praxis, hajvágás, evés, ivás stb.) nyújtottak lehetőséget? A fürdő elhelyezése a táboron illetve a településen belül jó, több irányú megközelítést tett-e lehetővé vagy katonai, védelmi megfontolásoknak voltak fontosabbak helyük kiválasztásában? A kérdésekre a választ az előadók jordániai, daciai, moesia, noricum és pannoniai példákon mutatták be.

Thermae Maiores – The military bath of the *legio II Adiutrix* in Aquincum című előadásomban a mai Budapest területén feltárt legnagyobb ókori fürdővel foglalkoztam, hiszen ez a fürdő alaprajzával, az előkerült feliratokkal, újra feldolgozásra került leleteivel, vízellátásának egyre jobb megismerésével számtalan információt ad az ókori katonai fürdők használatára vonatkozóan. Tudjuk, hogy az épületegyüttes a tábornak csaknem közepén, annak alaprajzába illesztve, annak építésével egy időben épült fel, egységes terv szerint, a vízellátását biztosító, a mai Római Strandfürdő felől érkező vízvezeték legfőbb vízfelvévőjeként, mintegy végpontjaként Traianus vagy inkább Hadrianus uralkodása alatt. Építője maga az Aquincumban állomásozó *legio II Adiutrix* lehetett. A fürdő újjáépítési feliratából azt is megtudjuk, hogy a katonák használták, mérete és több irányból való megközelíthetősége arra utal, hogy bárki számára elérhető volt és rendszeres tisztálkodási lehetőséget biztosított. A fürdő épülete igazi wellness központ volt, az Alpoktól északra ritkán előforduló nagy tornacsarnokkal rendelkezett, kisebb-nagyobb hideg vizes medencéin kívül száraz szaunák és gőzfürdő is várta a vendégeket. A római fürdőkultúrájának egy jellegzetes eszköze, egy ún. *strigilis* is előkerült innen. A szomszédságában lévő kórház épületével együtt nemcsak tisztálkodásra, de gyógyításra és rekreációra is lehetőséget adott.

A kutatási témámmal foglalkozó szekción kívül a Római Birodalom határai mentén a kereszténység elterjedését vizsgáló szekció, a katonai táborok felépítését vizsgáló, a határ menti élet és gyógyítás kérdéskörét vizsgáló és a nők szerepét bemutató szekciók előadásait hallgattam meg. Ezek közül John Peter Oleson egy jordániai Traianus korbán épült tábor építésének, szerkezetének hagyományos és új elemeit vizsgáló előadása tetszett a legjobban. Az előadásokon túlmenően az előadások szüneteiben és a kirándulások során megismerkedtem külföldi kollégákkal, illetve szűkebb kutatási témáimban is új leletekről értesültem hollandiai és erdélyi régészekről.

A 24. Nemzetközi Limes konferencián való részvétel, az ott látottak és hallottak ismereteimet bővítették, további munkáimra pozitív hatással voltak, kutatásaimat inspirálták, a külföldi kollégákkal való megismerkedésre lehetőséget adtak, így kutatásaim nemzetközi megismertetését is elősegítik. Ezért ez úton is meg szeretném köszönni az NKA által nyújtott anyagi támogatást, amely a külföldi konferencián való részvételt lehetővé tette számomra.

Budapest, 2018. november 7.

Némethné Dr. Fényes Gabriella

Némethné Dr. Fényes Gabriella

